

ספרות עברית וכללית

הוראות

- א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
- פרק ראשון: סיפור קצר
פרק שני: דרמה
פרק שלישי: רומאן ונובלה
פרק רביעי: שירה (שירת ימי הביניים, שירת חיים נחמן ביאליק, שירת לאה גולדברג, שיר שלא נלמד)
- מארבעת הפרקים עליכם לבחור בשלושה פרקים ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק – $33\frac{1}{3}$ נקודות).
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת יצירות.
- ד. הוראות מיוחדות:
- (1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם לענות עליה.
 - (2) שימו לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
 - (3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
 - (4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו. לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – סיפור קצר

אם בחרתם בפרק זה, ענו על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – $16\frac{2}{3}$ נקודות).
אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

שימו לב: בשאלות 1–2 אפשר לענות גם על פי הסיפור "צלליות" מאת אמיר גוטפרינד.

1. ענו על שני הסעיפים א–ב.
 - א. על פי סיפור קצר שלמדתם, תארו את המצב של היחיד בחברה, והסבירו כיצד שניים מן האמצעים האומנותיים (למשל מוטיב, סמל, אקספוזיציה, פואנטה) בסיפור תורמים לביטוי מצב זה. (10 נקודות)
 - ב. האם גם בחברה בימינו יש אנשים שמצבם דומה למצב של היחיד, כפי שהוא מתואר בסיפור שכתבתם עליו בסעיף א? הסבירו והדגמו את דבריכם. ($6\frac{2}{3}$ נקודות)
2. דמויות רבות בסיפור הקצר אינן מודעות למציאות חייהן במלואה.

הסבירו כיצד מצב כזה בא לידי ביטוי בסיפור קצר שלמדתם.

האם במהלך הסיפור או בסיומו מודעות זו משתנה? הסבירו והדגמו את דבריכם.
3. צלליות / אמיר גוטפרינד

אחד מן הנושאים המרכזיים בסיפור "צלליות" הוא היחס של החברה כלפי ה"אחר".

הסבירו והדגמו קביעה זו.

פרק שני – דרמה

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 4–8 ($33\frac{1}{3}$ נקודות).

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

4. הסיום הטרגי של המחזה מתממש בגלל תכונותיהם של הגיבורים הטרגיים ובגלל גורל קבוע מראש. תארו את הסיום של הטרגדיה שלמדתם, והסבירו כיצד התכונות של הגיבורים הטרגיים וגורלם מובילים לסיום זה.
5. הטרגדיה שלמדתם מתרחשת בתקופה רחוקה ובחברה שונה מן החברה שאנחנו חיים בה כיום. למרות זאת, היבטים מסוימים בטרגדיה הזאת רלוונטיים גם לימינו. הסבירו והדגו קביעה זו על פי המחזה שלמדתם.

מחזה מודרני (מן המאה ה-19 או מן המאה ה-20)

6. בחרו באחת מן הדמויות המרכזיות במחזה המודרני שלמדתם, תארו את הדמות, וכתבו אם לדעתכם היא יכולה לשמש מודל לחיים ראויים מבחינה מוסרית וערכית. הסבירו והדגו את דבריכם.
7. תארו מאבק בין דמויות במחזה המודרני שלמדתם, והסבירו מהי הסיבה (או מה הן הסיבות) למאבק שתיארתם. האם המאבק נובע מסיבה (או סיבות) אישית-רגשית או נובע מסיבה (או סיבות) אידאולוגית-עקרונית? הסבירו והדגו את דבריכם.

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

מחזה מודרני (מן המאה ה-19 או מן המאה ה-20)

8. ענו על שלושת הסעיפים א–ג.
 - א. במחזות רבים יש סצנות שבהן דמויות מנסות לשכנע זו את זו בצדקתן. תארו מן המחזה שלמדתם סצנה אחת שיש בה ניסיון שכנוע, והציגו שתי דוגמאות לאמצעי השכנוע (למשל אמצעים רטוריים, שימוש במשלים, חנופה, הסתרת האמת, איום, פנייה לרגש, פנייה להיגיון) שנוקטות הדמויות בסצנה זו. ($11\frac{1}{3}$ נקודות)
 - ב. האם לדעתכם דבריה של אחת מן הדמויות בסצנה שתיארתם בסעיף א משכנעים ואתם תומכים בעמדתה, או שמא דבריה אינם משכנעים ואתם מתנגדים לעמדה זו? הסבירו והדגו את דבריכם. (11 נקודות)
 - ג. מהי השקפת העולם העולה מן המחזה כולו? הסבירו את דבריכם. (11 נקודות)

פרק שלישי – רומאן ונובלה

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 9–11 ($33\frac{1}{3}$ נקודות).

שימו לב: על שאלות 9–10 אפשר לענות גם על פי הרומאן "1984" מאת ג'ורג' אורוול.

9. לדברי הסופר הצרפתי מישל וולבק, "הספרות היא כלי התנגדות לכל עולם שלא טוב לנו בו". תארו את העולם ש"לא טוב בו" ברומאן או בנובלה שלמדתם, והסבירו כיצד ההתנגדות לעולם זה והביקורת עליו באים לידי ביטוי ביצירה.
10. הסבירו והדגימו כיצד קשרי משפחה או היעדר משפחה משפיעים על עולמה של דמות מרכזית (או דמויות מרכזיות) ביצירה שלמדתם.
11. 1984 / ג'ורג' אורוול
לפניכם קטע מן הרומאן "1984". קראו את הקטע, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.
"בשתי דקות השנאה הוא [וינסטון] לא יכול שלא להשתתף בטירוף הכללי, אבל שירת ה"אח ג-דול... אח ג-דול!" התת־אנושית הזאת תמיד מילאה אותו זוועה. מובן מאליו שהוא זימר עם כל האחרים: לא הייתה כל אפשרות לנהוג אחרת".
א. על פי קטע זה, מה הם מאפייני השלטון והחברה, וכיצד הם באים לידי ביטוי ברומאן? הסבירו והדגימו את דבריכם. ($15\frac{1}{3}$ נקודות)
ב. על פי קטע זה, מהו הקונפליקט הפנימי של וינסטון, וכיצד הקונפליקט בא לידי ביטוי ברומאן? הסבירו והדגימו את דבריכם. (18 נקודות)

פרק רביעי – שירה

(שירת ימי הביניים, שירת חיים נחמן ביאליק, שירת לאה גולדברג, שיר שלא נלמד)

אם בחרתם בפרק זה, ענו על שתיים מן השאלות 12–22:
 על שאלה אחת משירת ימי הביניים או משירת חיים נחמן ביאליק (שאלות 12–17)
 ועל שאלה אחת משירת לאה גולדברג או שיר שלא נלמד (שאלות 18–22)
 (לכל שאלה – $16\frac{2}{3}$ נקודות).

ענו על אחת מן השאלות 12–17.

שירת ימי הביניים

12. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

ישנה בחיק ילדות / יהודה הלוי

ישנה בחיק ילדות, למתי תשכבי! / דעי כי נעורים פנערת ננערו!
 הלעד ימי השחרות? קומי צאי, / ראי מלאכי שיבה במוסר שחרו,
 והתנערי מן הזמן, כצפרים / אשר מרסיסי לילה יתנערו.
 דאי כדרור למצא דרור ממעלה / ומתולדות ימים כימים יסערו.
 היי אחרי מלכך מרדפת, בסוד / נשמות אשר אל טוב ה' נהרו!

א. מיהי ה"ישנה בחיק ילדות" שאליה הדובר בשיר פונה, ומה הוא מצווה עליה? הסבירו והדגימו את דבריכם.

(8 נקודות)

ב. הסבירו והדגימו את התרומה של שניים מן האמצעים האומנותיים בשיר להבנת הציווי של הדובר. ($8\frac{2}{3}$ נקודות)13. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

שחי לאל / שלמה אבן גבירול

שחי לאל, יחידה החכמה, / ורוצי לעבד אותו באימה.
 לעולמך פני לילה ויום, / ולמה תרדפי הבל ולמה?
 משולה את בחינתך לאל חי, / אשר נעלם כמו את נעלמה.
 הלא אם יוצרך טהור ונקי – / דעי כי כן טהורה את ותמה.
 חסין ישא שחקים על זרועו – / כמו תשאי גויה נאלמה.
 זמירות קדמי, נפשי, לצורך / אשר לא שם דמותך באדמה.
 קרבי, ברכו תמיד לצורכם / אשר לשמו תהלל כל נשמה!

א. מה הדובר מבקש בשיר, וכיצד הוא מנמק את בקשתו? הסבירו והדגימו את דבריכם. (8 נקודות)

ב. הסבירו שניים מן האמצעים האומנותיים בשיר התורמים להבנת הבקשה של הדובר. ($8\frac{2}{3}$ נקודות)

14. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

טרם היותי / שלמה אבן גבירול

טרם היותי חסדך באני, / השם ליש אין והמציאני.
מי הוא אשר רחם תמונתי? ומי / עצמי בכור יצק והקפיאני?
מי הוא אשר נפח נשמה בי? ומי / בטן שאל פתח והוציאני?
מי נהגני מנעורי עד הלם? / מי למדני בין והפליאני?
אמנם אני חמר בקרב ידך / אתה עשיתני, אמת, לא אני.
אודה עלי פשעי ולא אמר לך, / כי הערים נחש והשיאני.
איכה אכחד ממך חטאי? הלא / טרם היותי חסדך באני!

א. מה הם השלבים השונים ביצירת האדם המתוארים בשיר? הסבירו והדגימו את תפיסת העולם העולה מתיאורים אלה.

(8 נקודות)

ב. הסבירו שניים מן האמצעים האומנותיים בשיר התורמים להבנת תפיסת העולם של הדובר. ($8\frac{2}{3}$ נקודות)

שירת חיים נחמן ביאליק

15. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

לא זכיתי באור מן ההפקר / חיים נחמן ביאליק

לא זכיתי באור מן ההפקר,
אף לא-בא לי ברשה מאבי,
כי מסלעי וצורי נקרתיו
והצבתיו מלבבי.

ניצוץ אחד בצור לבי מסתתר,
ניצוץ קטן – אף כלו שלי הוא,
לא שאלתי מאיש, לא גנבתי –
כי מומני ובי הוא.

ותחת פטיש צרותי הגדולות
כי יתפוצץ לבבי, צור-עזי,
זה הניצוץ עף, נתז אלי-עני,
ומעיני – לחרוזי.

ומחרוזי יתמלט ללבבכם,
ובאור אשכם הצתיו, יתעלם,
ואנכי בחלפי ובדמי
את הבערה אשלם.

מהי הטענה המרכזית של המשורר בשיר זה? הסבירו והדגימו כיצד השימוש בשניים מן הפעלים בשיר מסייע לחיזוק טענה זו.

16. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

"חוזה, לך ברח" [עמוס ז', י"ב] / חיים נחמן ביאליק

"לך ברח?" – לא־ברח איש כמוני!
הלוך בלאט למדני בקרי,
גם דבר כן לא־למדה לשוני
וכקודם כבד יפל דברי.

ואם־כחי תם לריק – לא־פשעי,
חטאתכם היא ושאו העון!
לא־מצא תחתיו סדן פטישי,
קרדמי בא בעץ רקבון.

אין דבר! אשלים עם־גורלי:
את־פלי אקטור לחגורתי,
ושכיר היום בלי שכר פעלי
אשובה לי בלאט כשבאתי.

אל־נוי אשוב ואל־עמקיו
ואכרת ברית עם שקמי יער;
ואתם – אתם מסוס ורקב
ומחר ישא כלכם סער.

על פי שיר זה, שליחותו של המשורר היא מורכבת.

הסבירו והדגימו קביעה זו.

17. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

ואם ישאל המלאך / חיים נחמן ביאליק

- ותיבש? -

"לא, כי נשנה על־דף גמרא קדושה.
גמרא היתה לזקני שעירת גוילים ומעוכה,
ובכרסה - שתי שערות של־זקנו הלכו,
חויי ציציות פסולות של־טליתו הקטנה
וסמנים של־הרבה טפות חלב ושענה,
ובגמרא הזאת, במעי אותיות מתות
בדד פרפרה נשמתו."

- ותיחנק? -

"לא, פרפרה ותישורר, מלאכי!
באותיות המתות שירי חיים הקרו,
ובארון ספרי זקני מתי עולם נזדעזעו.
שונים היו השירים: על־עב קטנה ובהירה,
עלי קרן הזהב ועלי דמעה מזהירה,
עלי ציציות פסולות ועלי טפות של־שענה -
אך שיר אחד לא ידעה - שיר עלומים ואהבה.
ותכל לצאת, ותהמה, ולא־מצאה תנחומין,
ותתעלף עד־כלותה, ויהי צר־לה עד־מות.
פעם אחת פקדתי את־גמירתי הבלה -
והנה פרחה מתוכה נשמתו."

ועדן היא טסה ומשוטטת בעולם,
משוטטת ותועה ואינה מוצאת תנחומין;
ובלילות הצנועים שבתחלת כל־חדש,
בהתפלל העולם עלי פגימת הלבנה,
היא מתרפקה בכנפה עלי שער האהבה,
מתרפקת, דופקת ובוכיה בחשאי,
ומתפללה על־האהבה."

בני, נשמתך איה? -

"שוט בעולם, בקשנה, מלאכי!
יש בעולם כפר שאנו, מקף חומת יערים,
ולכפר רקיע תכלת, בלי מצרים רקיע,
ולרקיע התכלת בת־יחידה באמצע:
עב יחידה, לבנה וקטנה.
ובצהרי יום מצי בדד שחק־שם ילד,
ילד עזוב לנפשו, רך ויחיד וחולם -
ואני הוא הילד, מלאכי.
פעם אחת התעלף כל־העולם וישתק,
וישתי עיני הילד השמימה נמשכו,
ויראנה, היחידה, הזכה, הברורה,
ונפשו יצאה בראותו, כצאת יונה משובכה,
אל העב הנחמדה."

- ותימוג? -

"גם־שמש יש בעולם, מלאכי!
את־נשמתו הצילה קרן פז רחמניה,
ועל־כנפי הזהר ימים רבים פגזה
כצפרת לבנה;
פעם רכבה בבקר על־גב קרן הזהב,
הלוח הלקה לבקש פגינת טל בין הדשאים,
ודמעה זכה ותמה אז על־לחיי רעדה,
ותזדעזע הקרן ונשמתו צנחה -
ותשתקע בדמעה."

בחרו בשתיים מן התחנות במסע הנפשי המתואר בשיר, והסבירו את התרומה של כל אחת מן התחנות שבחרתם לעיצוב עולמו הפנימי של המשורר.

ענו על אחת מן השאלות 18 – 22.

שירת לאה גולדברג

18. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

האִמָּנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָחָה וּבְחֶסֶד / לאה גולדברג

בית 1 האִמָּנָם עוֹד יָבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָחָה וּבְחֶסֶד,
וְתִלְכִי בַשָּׂדֶה, וְתִלְכִי בּוֹ כְּהֶלֶךְ הַתָּם,
וּמַחְשׁוֹף כִּף־רִגְלָךְ יִלְטֶף בְּעֵלֵי הָאֶסְפָּסֶת,
אוֹ שִׁלְפִי־שִׁבְלִים יִדְקְרוּךְ וְתִמְתַּק דְּקִירָתָם.

בית 2 אוֹ מָטָר יִשְׁיִיגְךָ בְּעֵדַת טְפוֹתָיו הַדּוֹפְקוֹת
עַל כְּתַפְיָךְ, חֲזָף, צִוָּאֲרָךְ, וְרֹאשְׁךָ רַעְנָן.
וְתִלְכִי בַשָּׂדֶה הָרֵטֵב וְיִרְחֵב בְּךָ הַשָּׁקֵט
כְּאוֹר בְּשׁוּלֵי הָעֵנָן.

בית 3 וְנִשְׁמָתְךָ אֶת רִיחוֹ שֶׁל הַתָּלָם נָשֵׁם וְרִגָע,
וְרֹאִית אֶת הַשְּׁמֶשׁ בְּרֹאֵי־הַשְּׁלוּלִית הַזֶּהָב,
וּפְשׁוּטִים הַדְּבָרִים וְחַיִּים, וּמִתָּר בָּם לְנִגַּע,
וּמִתָּר, וּמִתָּר לְאֶהָב.

בית 4 אֶת תִּלְכִי בַשָּׂדֶה. לְבִדְךָ. לֹא נִצְרַבְת בְּלֶהֱט
הַשְּׂרָפּוֹת, בְּדָרְכִים שְׁסֻמְרוּ מְאִימָה וּמָדָם.
וּבִישׁוּר־לֵבָב שׁוֹב תִּהְיִי עֲנוּהָ וְנִכְנָעָה
כְּאֶחָד הַדְּשָׁאִים, כְּאֶחָד הָאֲדָם.

בשיר זה נזכרת מציאות שיש בה "[...] דְּרָכִים שְׁסֻמְרוּ מְאִימָה וּמָדָם" (בית רביעי).
מהי דרך החיים שהמשוררת מבקשת לנוכח מציאות זו? הסבירו והדגימו את דבריכם.

19. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

אָרֶן / לאה גולדברג

כָּאן לֹא אֲשַׁמֵּעַ אֶת קוֹל הַקּוֹמָה.
כָּאן לֹא יִחַבֵּשׁ הָעֵץ מַצְנֶפֶת שָׁלֵג,
אֲבָל בְּצֵל הָאֲרָנִים הָאֵלֶּה
כָּל יְלָדוֹתַי שְׁקָמָה לְתַחָהּ.

צִלְצוֹל הַמַּחֲטִּים: הִיָּה הִיָּה ---
אֶקְרָא מוֹלָדָת לְמֶרְחֵב־הַשָּׁלֵג,
לְקֶרֶח יִקְרָק כּוֹבֵל־הַפֶּלֶג,
לְלִשׁוֹן הַשִּׁיר בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה.

אוֹלֵי רֶק צִפְרֵי־מָסַע יוֹדְעוֹת -
כְּשֶׁהֵן תְּלוּיוֹת בֵּין אֶרֶץ וְשָׁמַיִם -
אֶת זֶה הַכָּאֵב שֶׁל שְׁתֵּי הַמוֹלָדוֹת.

אֶתְכֶם אֲנִי נִשְׁתַּלְתִּי פְּעַמִּים,
אֶתְכֶם אֲנִי צִמַּחְתִּי, אֲרָנִים,
וְשָׁרְשֵׁי בְּשָׁנֵי נוֹפִים שׁוֹנִים.

א. השיר מסתיים במשפט "וְשָׁרְשֵׁי בְּשָׁנֵי נוֹפִים שׁוֹנִים".

הסבירו והדגימו כיצד משפט זה מבטא את הקושי של המשוררת בעקבות ההגירה לארץ. (6 $\frac{2}{3}$ נקודות)

ב. הביאו מן השיר שתי דוגמאות נוספות לקשיי ההגירה, והסבירו שתיים מדרכי העיצוב בשיר התורמות לביטוי הקושי הזה. (10 נקודות)

20. לפניכם סונט ב, מתוך מחזור הסונטים: "שירי אהבה מספר עתיק" מאת לאה גולדברג, המתחיל במילים "ולא היה בינינו אלא זהר".

קראו את הסונט, וענו על השאלה שאחריו.

ולא היה בינינו אלא זהר
ענו של השכמה ברחוב כפרי
ולכלובו של גן בטרם פרי
בלבן תפרחתו יפת-התאר

ומה מאד צחקת באמרי
כי אל השחר הענג כנרד
אקרב ואקטפנו למזכרת
ואשמרנו בין דפי ספרי.

את זרועך נשאת, התזכר
והנידוּת אט ענף תפוח,
ועל ראשי ירד מטר צחר.

מאחורי גבך הכפר נעור,
החלונות נצטלצלו עם רוח –
ולא היה בינינו אלא אור.

כיצד תיאורי הטבע בשיר מבטאים את חוויית ההתאהבות של המשוררת? הסבירו והדגימו את דבריכם.

21. קראו את מחזור השירים (א-ג) שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

הסתכלות בדבורה / לאה גולדברג

א	ב
ברבוע חלון מואר –	בשמש היא היתה עלה זהב נופל,
על שמשה, מבחוץ,	בפרח היא היתה טפה של דבש אפל,
צללית של דבורה	ואגל טל בנחיל של כוכבים –
כמעט אין לראות את כנפיה.	ופה היא צל.
הפוכה.	מלה אחת של שיר בנחיל המצלצל,
גוף צר.	בשורת רצון נמרץ בתוך שרב עצל,
שש רגלים דקות –	תנועת האור באפר דמדומים –
בגלוי עירם,	ופה היא צל.
באיום מכער	
זוחלת דבורה.	ג
איך נכתיר אותה בדברי שירה?	מדבשך? מי יזכר את דבשך?
איך נשיר ומה?	הוא שם, הרחק, בכנרת.
יבוא ילד קטן ויאמר:	כאן, בשמשה מוארה, גופך, ראשך –
המלכה עירמה.	קלך עקץ, שנאה אין-אונים עלובה ועורת.
	הפחד הורג.
	השמרי לנפשך.

בשיר זה ההסתכלות בדבורה מבטאת מציאות מורכבת.

הסבירו והדגימו קביעה זו.

שיר שלא נלמד

22. קראו את השיר, וענו על השאלה שאחריו.

תנו לי יום אחד/ תהילה חכימי*

אני רוצה שתתנו לי להשלים משפט
אל תסבירו לי שום דבר
אני רוצה שתשתקו
יום אחד שלם
אל תדברו על כלום
צאו לתענית של מלים
דממה תשתגר במסדרונות הממשלה
צמרת צה"ל תשקט גם היא

עלים ירשרשו מחוץ לחלונות

אני מבקשת יום אחד של שקט יחסי
בגבולות ובתחנות האוטובוסים
בלי שריקות בדרך לים
בלי קריאות מבצע חלונות המכוניות
סביב שלחנות, במטבחים, אמהות ידברו
פוליטיקה
בנות יצחקו מבדיחות אחיותיהן
אתם תשתקו.

הסבירו כיצד המתח בין דיבור לשתיקה בונה את המחאה בשיר.

* תהילה חכימי היא משוררת וסופרת. זכתה בפרס ברנשטיין (2015) ובפרס היצירה לסופרים עבריים (2018). מספריה **מחר נעבוד; במים; חברה**.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך